

(/)

🏠 (/) > Diverse (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Med fordrivelsen i sjælen

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/selvestegyldendal-2>)

Med fordrivelsen i sjælen

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2645

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/med-fordrivelse-i-sjaelen>) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/med-fordrivelse-i-sjaelen>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/med-fordrivelse-i-sjaelen>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/med-fordrivelse-i-sjaelen>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/med-fordrivelse-i-sjaelen>) **in**

Libby Tatá Arcel

Med fordrivelse i sjælen. Dokumentation af den græsk-ortodokse befolknings fordrivelse fra Lilleasien 1922.

Forlaget Orbis, 2020. 286 sider, illustreret. 250 kr.

Den lilleasiatiske Katastrofe

De færreste danske gæster på solferie på de græske øer er klar over de rædsler, som udspandt sig i den nutidige Ægæerhavs idyl for knapt hundrede år siden. Begivenhederne i de blodige etniske udrensninger under og efter 1. Verdenskrig er nemlig meget sparsomt beskrevet på dansk. Det rådes der bod på i denne bog, hvor flygtningemoderen Tasítsa fortæller i erindringer, som er nedskrevet fra bånd af datteren - den græskfødte danske psykolog Libby Tatá Arcel.

Bogen udkom i Grækenland 2018, hvor den blev bestseller med sin beretning om familiens oplevelser gennem tre generationer under to på hinanden følgende etniske udrensninger 1914 og 1922. Her blev det store islæt af grækere, der hidtil havde beboet kystlandet, fordrevet fra Lilleasien. Den endegyldige lilleasiatiske katastrofe blev fuldført 1922 af Kemal Atatürks væbnede bander og den tyrkiske hær, der 1922 massakrerede 450.000-650.000 græske civile og drev yderligere 1½ million på flugt, uden at nogen europæisk stormagt greb ind.

Håbet om et Storgrækenland druknes i blod

Grækenland var efter 1. Verdenskrig af de allierede sejrherre lovet det anatolske kystland med hovedbyen Smyrna (nu Izmir), som havde et meget stort islæt af græsk-ortodokse og kristne armeniere.

Men den græske hær, der i tillid til stormagtsløfterne var gået i land 1919, blev slået 1922. Hævnens var frygtelig, idet tyrkerne nu indledte massakrer på de grækere og armeniere, der gennem et par årtusinder havde beboet kystlandet i fredelig sameksistens med de lokale muslimer. Det systematiske folkedrab på Tyrkiets kristne befolkning havde tidligere i 1915 kostet en million armeniere livet. Nu føjedes yderligere hundredtusinder til af Kemals nye magtelite i en næsten total udrettelse af Tyrkiets kristne mindretal. Rædslerne kulminerede i den hovedsageligt græskbefolkede storby Smyrna, hvor Kemal i et orgie af mord, voldtægter, mishandling og plyndring nedbrændte byen og lod mellem 10.000 og 100.000 civile grækere og armeniere omkomme i flammerne. Smyrnas brand blev ligbålet for drømmen om et Storgrækenland og Ægæerhavets årtusinde gamle status som græsk indhav med en græsk ortodoks befolkning på begge sider.

En familie med PTSD i sjælen

Den røde tråd gennem bogen er de stærke kvinder. Først Geogina, som 1914 måtte flygte fra landsbyen Tsandarlí i Pérgamon provinsen i Lilleasien med sin mand Spýros og deres tre døtre - den 4årige Tasítsa, Maria og Theodora. 1919 kunne de under beskyttelse af den græske hær atter vende tilbage til deres gård, for blot i 1922 igen med den næsten nyfødte Stávros at skulle flygte over hals og hoved til en tilværelse præget af deroute, fattigdom og social marginalisering på Lesbos.

Hverken faderen eller de fleste voksne indbyggere i Tsandarlí overlevede den anden fordrivelse, idet de blev fanget, overhældt med benzin og brændt levende af tyrkerne.

Bogens forfatter er Libby Tasítsas datter fra flygtningefamiliens tredje generation, der endte som psykologiprofessor i København. Libby døde 2018, inden bogen blev færdig i dansk udgave.

Handlingen her er efterbearbejdet og forkortet af Lene Koch og følger først Geogina og senere Tasítsa og hendes børn i tilværelsen på Lesbos blandt de øvrige flygtninge og den græske lokalbefolkning. Det er en gribende fortælling om kamp mod sult, savn, hjemve mod Lilleasien, fattigdom og udnyttelse som arbejdskraft af rige grækere.

En stærk læseoplevelse, men ...

Libbys faglige baggrund som psykolog og arbejde med flygtninge i fx ex-jugoslavien sætter et håndfast aftryk på fremstillingen. Bogen er her sideløbende med familietragedien præget af lange forklarende afsnit op til hele kapitler med bl.a. citater fra og henvisning til psykologisk forskning og videnskabelige værker omkring flygtningesyndromer og PTSD afsluttet af en fire sider lang litteraturliste med bl.a. hovedsaglig græske og engelsksprogede værker.

Her er abstraktionsniveauet i både formulering og ordvalg tit på grænsen til det videnskabelige. Alment tilgængelig og en stærk læseroplevelse er til gengæld begivenhederne i Tasitsas nedskrevne erindringer i deres beretning om kamp for både selvværd og børnenes kår og familiens status og værdighed. En kamp, der også omfattede bevarelse af den kulturelle og etniske identitet som lilleasiater. Beretningen, som er illustreret med s/h samtidige fotos med agerende, åsteder og begivenheder, går her lige ind hos læseren bl.a. i kraft af, at de intense oplevelser for en del er berettet direkte fra børnehøjde.

Her får man også et glimrende indtryk af datidsproblematikken i forbindelse med savnet af faderen, som var det datidige traditionelle familieoverhoved. Et savn, der yderligere sætter relief på styrken i de ulige vilkår, de ukuelige kvinder var oppe imod i deres kamp for at holde hovedet højt og bevare selvrespekten i familien under fattigdom og udnyttelse som billig arbejdskraft.

Denne røde tråd her er fremstillingens sande nerve, men den mistes desværre stedvist gennem fremstillingen i det ujævne niveau, hvor bogen ofte sætter sig mellem to stole i sin kombination af erindring og eksemplificering af PTSD og videnskabelig/psykologisk anskueliggørelse og analyse.

Elementet indskrænker desværre den potentielle målgruppe. Men Ikke desto mindre er bogen grundlæggende en fascinerende beretning om et græsk familietraume gennem tre generationer.

Hertil kommer, at det er et meget vigtigt stykke europæisk historie, som i høj grad fortjener opmærksomhed, især når det - som her - endelig formidles på dansk i bogform.

[Historie-online.dk, den 12. august 2020]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/selvestegyldendal-2>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

SLAVERIETS HISTORIE

(<http://www.historie-online.dk/boger/slaveriets-historie>)

**PENSIONATERNES
KULTURHISTORIE -
FÆLLESSKAB, FLIRT OG
FRIKADELLER**

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/pensionaternes-kulturhistorie-faellesskab-flirt-og-frikadeller>)

